

Stichting Lumens
te Eindhoven

Jaarrapport 2018

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Bestuursverslag 2018	3
Financiële positie	7

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING STICHTING LUMENS

Geconsolideerde balans per 31 december 2018	14
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2018	16
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2018	17
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	18
Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2018	23
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening per 31 december 2018	33

ENKELVOUDIGE JAARREKENING STICHTING LUMENS

Enkelvoudige balans per 31 december 2018	42
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018	44
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	45
Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2018	46
Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening per 31 december 2018	56

OVERIGE GEGEVENS

Overige gegevens	58
------------------	----

Bestuursverslag 2018

FOCUS OP DE BASIS EN VOLLE KRACHT VOORUIT

Het jaar 2018 was voor Lumens een jaar van bezinning en doorontwikkeling. Medio 2017 is de bestuurder vertrokken en heeft er gedurende negen maanden een interim bestuurder aan het roer gestaan. Daarnaast is begin 2018 het managementteam gehalveerd en is Jacqueline Vonk per 1 juni 2018 als nieuwe bestuurder aangetreden. Veel beweging aan de top dus, wat ook heel veel inspiratie heeft gegeven om opnieuw met een frisse blik naar Lumens en onze impact voor de samenleving te kijken. Het jaar 2018 heeft in het teken gestaan van het op orde stellen van zaken en dit is uitstekend gelukt.

De strategie 2015-2018 is losgelaten. Deze strategie is destijds door de voormalig bestuurder in samenspraak met de Raad van Toezicht tot stand gekomen als maatregel en antwoord op de krimp die bij Lumens plaatsvond, vanwege de veranderingen in het sociaal domein. Het sociaal ondernemerschap was een belangrijke pijler in deze strategie. Vanuit deze strategie zijn een aantal nieuwe initiatieven gestart, die niet de gewenste en verwachte resultaten hebben opgeleverd. Daarom nu de keuze om dit los te laten. Maar we zetten ons uiteraard nog steeds in voor mensen die het lastig vinden om mee te doen in de samenleving: om samen met hen hun passie en talenten te ontdekken en te ontwikkelen. We willen op die basis met hen werken aan een zelfstandig bestaan. Of dat nu is in de vorm van betaald werk, als zelfstandig ondernemer of als vrijwilliger. We doen dat vanuit veel verschillende diensten, te denken aan: Jeugdwerk en Algemeen Maatschappelijk Werk, maar ook specialistische diensten zoals het Expertisecentrum Mensenhandel en Eindhoven Doet.

Terugkijkend

Met de verhuizing in 2018 naar het huurpand aan de Beemdstraat en de verkoop van het pand aan de Don Boscostraat, past de huisvesting weer bij de omvang van de organisatie. Het nieuwe pand is goed ontvangen door de medewerkers. De lijnen zijn hierdoor korter en het bevordert de samenwerking. De huisvesting in het nieuwe pand geeft financieel jaarlijks een flinke besparing op de huisvestingskosten. Daarnaast had de verkoop van het pand destijds een positief effect van € 900.000 euro op het resultaat van Lumens (verwerkt in de jaarrekening van 2017).

De afstand naar de gemeente Eindhoven is verkleind. Lumens zit aan tafel om vorm en inhoud te geven aan de ontwikkeling van het sociaal domein. Verder zijn de samenwerkingen met andere partijen, zowel in Eindhoven als in de regio, verstevigd.

Verder terugkijkend is in 2017 met een kritische blik gekeken naar de dossiers Het Klooster en Robin Hood. Een zorgvuldige evaluatie en een nieuwe beoordeling van de financiële haalbaarheid hebben geleid tot de keuze om beide projecten af te gaan bouwen. In 2018 is deze afbouw geëffectueerd. Medio 2018 is door Lumens afscheid genomen van Het Klooster in Waalre en in november zijn de laatste activiteiten in het kader van Robin Hood afgerond.

In 2018 is veel aandacht geweest voor de coöperatie Jeugd Veilig Verder, die Lumens in 2016 gestart is samen met Jeugdbescherming Regio Amsterdam. O.a. met gemeentes is destijds gesproken over deze manier van vernieuwing op het gebied van jeugdbescherming, wat geresulteerd heeft in dit mooie aanbod waarin jeugdbescherming en talentontwikkeling waren verbonden. Gebleken is echter dat transformatie door verbinding van jeugdhulp en sociaal domein in de praktijk weerbarstiger is en een trager tempo kent dan in 2015 is aangenomen. Wat een effect heeft gehad op haalbaarheid van de businesscase. Geconstateerd is dat de aanvankelijke businesscase daardoor te positief is gebleken. Door het achterblijven van verwachte resultaten werd duidelijk dat naast de investering van € 850.000, er vanuit beide leden opnieuw extra geïnvesteerd zou moeten worden in 2018 en 2019 om de verwachte exploitatietekorten te financieren. Voor Lumens een onwenselijke situatie, gezien de weerslag die het heeft op het weerstandsvermogen. Daarnaast geven verdere investeringen ook geen zekerheid dat de initiële investering van € 850.000 kan worden terugverdiend. Al met al een te groot risico voor een organisatie in deze omvang en met deze vermogenspositie.

Ook legde het keurmerkinstituut Lumens de beperking op om een ander aanbod in de geïndiceerde jeugdhulp te ontwikkelen. Dit doet zij op grond van vermeende belangenverstrengeling als bestuurder van een Gecertificeerde Instelling (Jeugd Veilig Verder) en een welzijnsorganisatie die Jeugdhulp aan zou bieden. Immers je zou dan toeleider kunnen worden naar je eigen diensten. Op deze externe factor heeft Lumens geen invloed. Afgezet naar de maatschappelijke vraag om te innoveren op het gebied van afschaling van 2e lijns jeugdhulp naar de 1e en 0e lijn, is dit een zeer ongewenste beperking voor Lumens. Op grond van bovenstaande is, in samenspraak met de Raad van Toezicht, het besluit genomen om het lidmaatschap van de coöperatie Jeugd Veilig Verder op te zeggen.

In navolging daarop heeft onze partner in de coöperatie Jeugdbescherming Regio Amsterdam (JBRA) haar lidmaatschap ook beëindigd. Dit leidt tot een afbouw van Jeugd Veilig Verder. Het uitgangspunt voor de afbouw is dat de gezinnen waar Jeugd Veilig Verder voor werkt niet mogen lijden onder dit besluit. Na zorgvuldig onderzoek is het preferente scenario, dat Jeugd Veilig Verder in 2019 afgebouwd gaat worden binnen JBRA en dat Lumens per 1 januari 2019 uit de coöperatie stapt en ontslagen is van verdere verantwoordelijkheid voor Jeugd Veilig Verder. Hiermee wordt voorkomen dat Lumens verdere verliezen leidt. Dit geeft Lumens ruimte om vanuit haar kerntaak een bijdrage te leveren aan verschuiving van Jeugdhulp naar de 1e en 0e lijn.

De voorwaarden die gepaard gaan met dit scenario worden ten tijde van het schrijven van dit bestuursverslag nog nader onderzocht. De invorderbaarheid van de lening staat onder druk, waardoor we deze in 2018 voorzichtigheidshalve hebben afgewaardeerd. Met het beëindigen van het lidmaatschap van de coöperatie blijft de lening aan Jeugd Veilig Verder gehandhaafd. Met de keuze om Jeugd Veilig Verder binnen JBRA af te bouwen zal ook de geldlening onderwerp van gesprek zijn. Ondanks het mooie product en de vele gezinnen die in de afgelopen jaren geholpen zijn, zou met de kennis van nu, Lumens destijds een andere keuze hebben gemaakt ten aanzien van het oprichten van de coöperatie en de investering die dat met zich meebracht.

Al deze gebeurtenissen in het afgelopen jaar hebben extra inzet gevraagd van onze medewerkers, vrijwilligers en ook van de Ondernemingsraad, de Cliëntenraad en de Raad van Toezicht. Er is met man en macht gewerkt om de basis op orde te krijgen. Lumens waardeert dit ten zeerste.

Ontwikkelingen richting 2019

Met de oprichting van WIJeindhoven in 2015 heeft Lumens al een fors deel van haar opdracht verloren. Vier jaar geleden is het voorgenomen besluit kenbaar gemaakt om ook het collectieve wijkwerk onder te brengen bij WIJeindhoven. Op dat moment was WIJeindhoven nog niet klaar om deze opdracht te vervullen. Vanuit de politiek is aangedrongen om dit voornemen te heroverwegen. Eind september 2018 heeft het college van B&W echter definitief het besluit genomen om de opdracht wijkwerk niet langer te gunnen aan Lumens.

Naast deze krimp in activiteiten in 2019 is er ook goed nieuws. De gemeente Best heeft Lumens de opdracht gegund om als hoofdaannemer het preventief Jeugdbeleid uit te voeren. Lumens biedt al 1e lijns hulp in Best en is nu met de gunning van het preventief jeugdbeleid kernpartner geworden van de gemeente Best. Waardoor ook de jeugd in Best mag rekenen op onze inzet om hun talenten te ontwikkelen. Lumens doet dit niet alleen, maar in goede samenwerking met andere partijen. Samen realiseren we een grotere positieve impact in het preventieve jeugdbeleid.

Focus op de basis

De krimp van Lumens heeft ook zijn weerslag op de inrichting van onze organisatie gehad.

In 2018 is de keuze gemaakt verder te gaan met een klein managementteam bestaande uit een manager 'Eindhoven en projecten' en een manager 'Regio en bedrijfsvoering'. Ook de Serviceorganisatie is in omvang afgenomen. Dit vraagt om een herijking van processen met oog voor kwaliteit en integraliteit passend bij de omvang van de organisatie.

Om de kwaliteitskaders goed neer te kunnen zetten hebben we de keuze gemaakt om toe te werken naar een kwaliteitscertificaat ISO9001:2015. Het streven is om eind 2019 op te gaan voor certificering. Daarmee hebben we een belangrijke stap gezet in het kader van 'de basis op orde'.

Toekomst

Zoals in het begin van dit bestuursverslag reeds toegelicht is de strategie 2015-2018 losgelaten. Momenteel vindt een heroriëntatie op de strategie plaats. Terug naar de basis en vandaaruit beoordelen welke innovaties en doorontwikkelingen mogelijk zijn. Met indien nodig een herbezinning op de missie en visie, zodat deze past bij de huidige veranderende omgeving en bijbehorende vraagstukken. Dit zal leiden tot een toekomstbestendige organisatie. Er worden daarnaast geen grote investeringen gedaan in 2019. Lumens heeft geen langlopende schulden meer en is niet afhankelijk van externe financiering. 2019 zal dus een jaar van consolidatie zijn.

Risico's

In 2017 en 2018 zijn maatregelen getroffen ten aanzien van de meest risicovolle projecten, door een aantal activiteiten te beëindigen. Daarnaast ligt nu de focus op de basis. Beide keuzes zorgen ervoor dat de risico's nu beperkt zijn. Een lastig te calculeren risico blijft het financieel tekort in het sociaal domein bij de gemeente Eindhoven, als grootste opdrachtgever van Lumens. Dit brengt onzekerheden met zich mee voor de toekomst. Om deze reden hebben we als doelstelling gesteld om de weerstandspositie van Lumens te verbeteren, om zo nodig financiële tegenslagen het hoofd te kunnen bieden. Andere uitdagingen die nu voor ons liggen zijn bijvoorbeeld de doorontwikkeling van onze diensten en hierbij de juiste allianties aan te gaan, maar ook het behoud van kennis, door de juiste medewerkers voor Lumens te kunnen behouden in deze tijd van krapte op de arbeidsmarkt.

Financieel

Lumens in de basis was in 2018 zowel financieel als procesmatig in control. Zonder de afwaardering van de lening aan Jeugd Veilig Verder is in 2018 een positief resultaat van € 157.000 behaald. De begroting voor 2019 is sluitend. Met een begrote omzet in 2019 van 18,1 mln. betekent dit een kleine afname van 4% ten opzichte van de begroting 2018.

Continuïteit

De algemene reserve van Lumens is door het negatieve resultaat flink geslonken. De maatregelen die genomen zijn, zoals de focus op de basis, de afboeking van de lening en de voorzichtigheid daarbij, de reductie in de serviceorganisatie en de afspraken met financiers (gemeenten) zorgen voor continuïteit. Op basis van de begroting voor 2019, de contracten met gemeenten en de realisatie over de eerste maanden, is het beeld positief. Ook is er geen reden om te veronderstellen dat de liquide middelen onder druk komen te staan, waardoor Lumens de komende jaren aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit geeft vertrouwen voor de toekomst. Waarbij we onze koers vanuit de basis voortzetten.

Financiële positie

Balanssamenstelling en financiële kengetallen

In onderstaand overzicht is een analyse opgenomen van de financiële positie en de belangrijkste kengetallen:

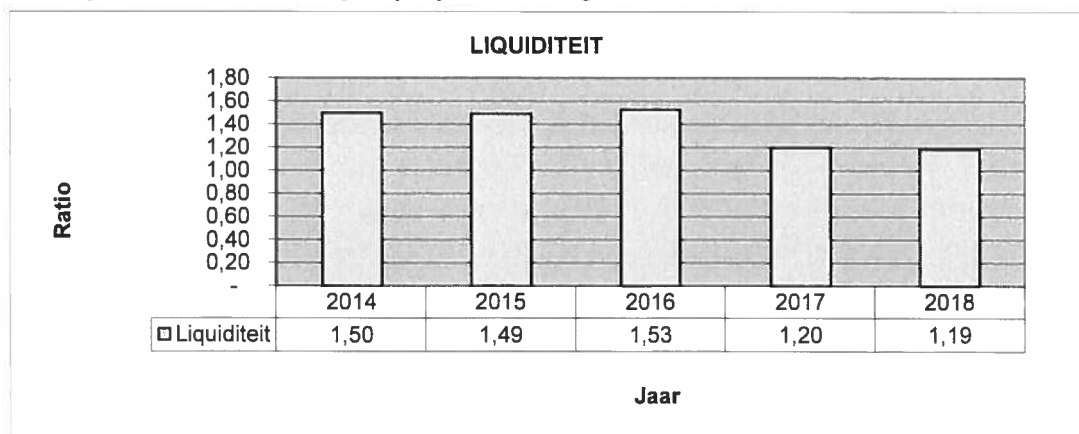
Balanssamenstelling (in € 1000)					
Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
Vaste Activa	3.930	2.682	2.720	1.457	929
Kortl. Vorderingen	962	1.949	1.282	3.756	1.469
Liquide middelen	5.027	5.007	3.100	2.043	1.593
Totaal	9.919	9.638	7.102	7.256	3.991
Algemene reserve	1.601	1.935	1.586	1.648	955
Bestemm. reserve	-	-	-	-	-
Voorzieningen	1.277	687	422	766	458
Langl. Schulden	3.047	2.354	2.223	-	-
Kortl. Schulden	3.994	4.662	2.871	4.842	2.578
Totaal	9.919	9.638	7.102	7.256	3.991
Kengetallen					
Werkkapitaal	1.995	2.294	1.511	957	484
Liquiditeit	1,50	1,49	1,53	1,20	1,19
Weerstandsvermogen	6,2%	6,7%	6,9%	7,3%	5,0%
Solvabiliteit	16,1%	20,1%	22,3%	22,7%	23,9%

Het weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2018 5,0%. De doelstelling is om het weerstandsvermogen tussen de 5% en 10% te houden. In 2018 is dit gerealiseerd.

Liquiditeit

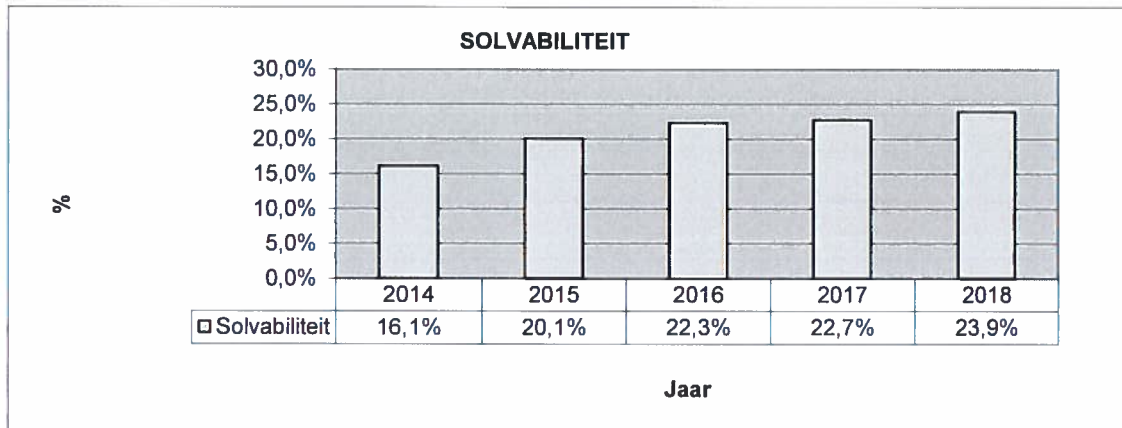
De liquiditeitsratio ((kortlopende vorderingen + liquide middelen) / kortlopende schulden) is in 2018 ten opzichte van 2017 beperkt afgenomen. Dit wordt veroorzaakt door de verkoop van een pand, welke, inclusief de bijbehorende hypothecaire verplichting ultimo 2017 als kortlopend werkkapitaal gepresenteerd was, en door een stijging van de verplichting aan de leveranciers.

De liquiditeitsratio laat in meerjarenperspectief het volgende beeld zien:

Solvabiliteit

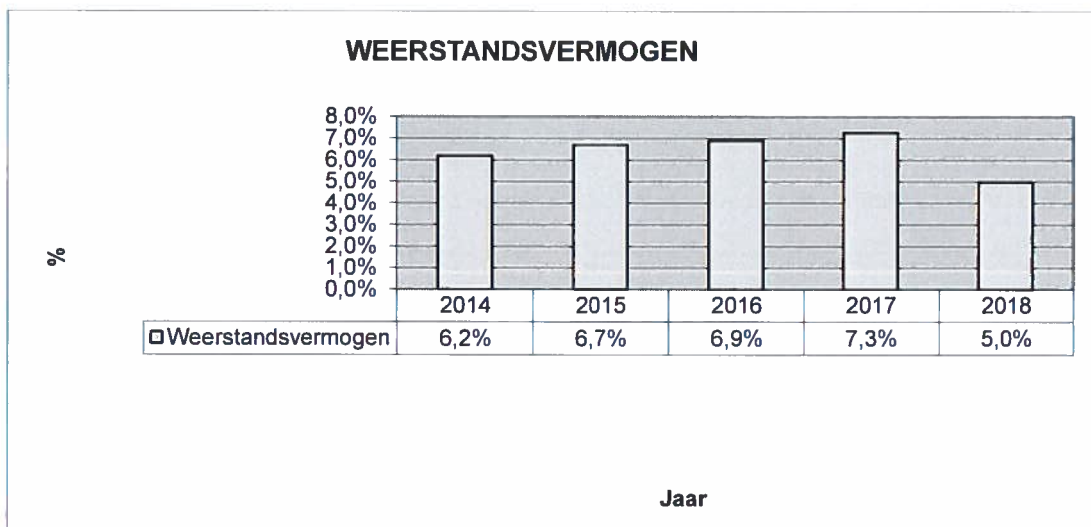
Het verloop van de solvabiliteit in de tijd gezien is als volgt:

De stijging van de solvabiliteitsratio (eigen vermogen / totaal vermogen) wordt veroorzaakt door een afname van het balanstotaal, welke veroorzaakt wordt door de verkoop van een pand in 2018.

Onze primaire maatstaf voor de solvabiliteit betreft de weerstandspositie. Onze weerstandspositie (algemene reserve uitgedrukt als % van de totale omzet) daalt doordat de relatieve daling van het eigen vermogen (als gevolg van het negatieve resultaat 2018) groter is dan de relatieve daling van de omzet.

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen, in de tijd gezien, is opgenomen in onderstaande grafiek:

Vergelijking genormaliseerd exploitatieresultaat 2018 versus genormaliseerd exploitatieresultaat 2017

	Realisatie 2018		% Realisatie 2017	%
OPBRENGSTEN				
Projectsubsidies	15.927.545	84%	17.476.284	80%
Opbrengst scholen	543.032	3%	600.129	3%
Opbrengst bedrijven	167.900	1%	442.747	2%
Opbrengst fondsen	67.000	0%	47.144	0%
Opbrengst particulieren	1.985.524	10%	2.632.707	12%
Overige opbrengsten	227.287	1%	574.826	3%
TOTAAL OPBRENGSTEN	18.918.288	100%	21.773.837	100%
KOSTEN				
Personeelskosten	13.055.120	69%	14.723.601	68%
Afschrijvingen	361.277	2%	556.331	3%
Overige bedrijfskosten	3.611.791	19%	4.043.193	19%
Activiteitenkosten	1.818.852	10%	2.689.627	12%
TOTAAL KOSTEN	18.847.040	100%	22.012.752	101%
Genormaliseerd resultaat	71.248	0%	238.915-	-1%
Voorziening huisvestingskosten	46.747		-	
Vergoeding frictiekosten	257.898		-	
Verkoop pand	-		905.658	
Verlieslatend contract	-		88.055-	
Mutatie personele voorzieningen	163.714-		451.832-	
Afwaardering lening JVV	850.000-		-	
Rentelasten / (rentebaten)	40.203-	0%	68.191-	0%
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	678.024-	-4%	58.665	0%
Resultaat deelneming	-		-	
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	15.034-	0%	3.403	0%
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN	693.058-	-4%	62.068	0%
Buitengewone baten en lasten	-	0%	-	0%
RESULTAAT NA BELASTINGEN	693.058-	-4%	62.068	0%

Resultaatanalyse 2018 ten opzichte van 2017

Hieronder geven wij een beknopte toelichting op de verschillen tussen het resultaat 2018 en het resultaat 2017.

Opbrengsten

De opbrengsten (genormaliseerd) zijn met € 2,9 mln gedaald. Enerzijds houdt dit verband met het beëindigen van een aantal activiteiten in 2017 (Robin Hood en Animo) en medio 2018 (Klooster). Daarnaast is dit het gevolg van het niet gunnen van een aantal projecten in 2018 aan Lumens, die voorheen wel door Lumens uitgevoerd werden.

Personeelskosten

De personeelskosten dalen met 1,7 mln (11%), hetgeen veroorzaakt wordt door een daling van 34 FTE (15%) en een stijging van de gemiddelde personeelskosten met 4%. De forse daling in FTE heeft te maken met de effectivering van de in 2017 gemaakte keuzes om te stoppen met een aantal projecten, zoals Robin Hood en het Klooster. Daarnaast is een reductieplan voor de service-organisatie in 2018 tot uitvoering gebracht en was er een omzetafname ten opzichte van 2017, waardoor ook het aantal daarmee samenhangende FTE afnam.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn lager in 2018 vanwege enerzijds de verkoop van een pand in 2017 en anderzijds door een uitloop van volledig afgeschreven activa.

Overige bedrijfskosten

De daling van de overige bedrijfskosten van ruim 0,4 mln wordt met name veroorzaakt door lagere huisvestingskosten (€ 0,3 mln), mede als gevolg van de de verkoop van het pand en de daling van de daaraan gerelateerde huisvestingskosten, en door lagere ICT en telefoonkosten (€ 0,2 mln).

Activiteitenkosten

De daling van de activiteitenkosten houden rechtstreeks verband met een daling van het aantal projecten, waarvan 1 project gestopt is waaraan in 2017 € 0,4 mln activiteitenbudget gekoppeld was. Daarnaast heeft het beëindigen van het Klooster en Robin Hood een effect van € 0,3 mln.

Resultaatanalyse 2018

Vergelijking exploitatieresultaat 2018 versus begroting 2018

	Realisatie 2018	%	Begroting 2018	%
OPBRENGSTEN				
Projectsubsidies	15.927.545	84%	15.748.811	84%
Opbrengst scholen	543.032	3%	475.465	3%
Opbrengst bedrijven	167.900	1%	87.055	0%
Opbrengst fondsen	67.000	0%	48.600	0%
Opbrengst particulieren	1.985.524	10%	2.048.780	11%
Overige opbrengsten	<u>227.287</u>	1%	<u>364.586</u>	2%
TOTAAL OPBRENGSTEN	18.918.288	100%	18.773.297	100%
KOSTEN				
Personeelskosten	13.055.120	69%	12.925.954	69%
Afschrijvingen	361.277	2%	344.398	2%
Overige bedrijfskosten	3.611.791	19%	3.801.980	20%
Activiteitenkosten	<u>1.818.852</u>	10%	<u>1.700.965</u>	9%
TOTAAL KOSTEN	18.847.040	100%	18.773.297	100%
BEDRIJFSRESULTAAT	71.248	0%	-	0%
Voorziening huisvestingskosten	46.747			
Vergoeding frictiekosten	257.898			
Mutatie personele voorzieningen	163.714-			
Afwaardering lening JVV	850.000-			
Rentelasten / (rentebaten)	<u>40.203-</u>	0%	<u>-</u>	0%
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	678.024-	-4%	-	0%
Resultaat deelneming	-	0%		0%
Belastingen resultaat uit gewone	<u>15.034-</u>	0%	<u>-</u>	0%
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN	693.058-	-4%	-	0%
Buitengewone lasten	<u>-</u>	0%	<u>-</u>	0%
RESULTAAT NA BELASTINGEN	693.058-	-4%	-	0%

Resultaatanalyse 2018 ten opzichte van begroting 2018

Over het algemeen ligt alles in lijn met de begroting. Hieronder geven wij een beknopte toelichting op de verschillen tussen het resultaat 2018 en de begroting 2018.

Opbrengsten

De opbrengsten (genormaliseerd) waren ten opzichte van de begroting ruim € 0,1 mln hoger dan begroot. Daarnaast was sprake van een aantal incidentele niet begrote opbrengsten, waaronder een vergoeding van de frotiekosten (0,2 mln).

Personeelskosten

De afwijking op personeelskosten is minimaal (0,1 mln).

De mutatie op de personele voorzieningen bedraagt 0,2 mln. Deze zijn als incidentele kosten opgenomen.

Overige bedrijfskosten

De daling van de overige bedrijfskosten ten opzichte van de begroting (0,2 mln) houdt met name verband met een besparing op telefonie en printers (0,1 mln) en minder huisvestingskosten voor Het Klooster (0,1 mln). Daarnaast is als incidentele kostenpost de afwaardering van de lening aan coöperatie Jeugd Veilig Verder opgenomen.

Activiteitenkosten

De hogere activiteitenkosten houden direct verband met extra projecten en daarmee samenhangende activiteiten. Hier staan extra opbrengsten tegenover.

**GECONSOLIDEERDE
JAARREKENING**

2. GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018
(na verwerking van het resultaat)

ACTIVA

in euro's		<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Materiële vaste activa			
Gebouwen	1.	553.089	266.063
Inventaris en apparatuur	1.	164.853	232.906
Automatisering	1.	90.785	297.759
Activa in uitvoering	1.	<u>-</u>	<u>-</u>
		808.727	796.728
Financiële vaste activa			
Overige effecten	2.	117.828	117.828
Overige vorderingen	3.	<u>2.175</u>	<u>542.210</u>
		120.003	660.038
Vorraden	4.	11.694	16.968
Vlottende Activa			
Handelsdebiteuren	5.	158.902	209.611
Te vorderen subsidies	6.	940.305	965.405
Overige vorderingen en overlopende activa	7.	<u>357.645</u>	<u>2.564.119</u>
		1.456.852	3.739.135
Liquide Middelen	8.	1.593.341	2.043.491
TOTAAL ACTIVA		<u><u>3.990.617</u></u>	<u><u>7.256.360</u></u>

PASSIVA

in euro's

31-12-2018

31-12-2017

Eigen vermogen

Algemene reserve

9. 955.179

1.648.237

955.179

1.648.237

Voorzieningen

10. 457.954

766.399

Langlopende schulden

11. -

-

Kortlopende schulden

Crediteuren

873.778

610.774

Kortlopend deel langlopende schulden

12. -

2.218.682

Belastingen en premies sociale verzekeringen

13. 728.476

869.021

Vooruitontvangen subsidies

14. 90.325

164.269

Overige schulden en overlopende passiva

15. 884.905

978.978

2.577.484

4.841.724

TOTAAL PASSIVA

3.990.617

7.256.360

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
OPBRENGSTEN		
Baten	16. 16.705.477	18.566.304
Opbrengst particulieren	17. 1.985.524	2.632.707
Overige opbrengsten	18. 510.609	1.480.484
TOTAAL OPBRENGSTEN	19.201.610	22.679.495
KOSTEN		
Personeelskosten	19. 13.218.834	15.175.433
Afschrijvingen	20. 361.277	556.331
Overige bedrijfskosten	21. 6.259.320	6.820.875
TOTAAL KOSTEN	19.839.431	22.552.639
BEDRIJFSRESULTAAT	637.821-	126.856
Rentelasten / (rentebatens)	22. 40.203-	68.191-
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	678.024-	58.665
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	23. 15.034-	3.403
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN	693.058-	62.068
Buitengewone baten en lasten	-	-
RESULTAAT NA BELASTINGEN	693.058-	62.068
Resultaatbestemming		
Toevoeging aan algemene reserve	693.058-	62.068
Onttrekking aan bestemmingsreserve	-	-
Totaal resultaatbestemming	693.058-	62.068

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT 2018

in euro's

	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
<i>Bedrijfsresultaat</i>	637.821-	126.856
Afschrijvingen en overige waardeverandering MVA	361.277	556.331
Afschrijvingen en overige waardeverandering FVA	850.000	
Afname/toename werkkapitaal:		
- Onderhanden werk en voorraden	5.274	21.853
- Debiteuren	50.709	72.875
- Te vorderen subsidies	25.100	108.962-
- Overige vorderingen en overlopende activa	2.206.474	2.460.307-
- Voorzieningen	308.445-	344.274
- Crediteuren	263.004	206.892-
- Sociale lasten en belastingen	140.545-	22.062-
- Vooruitontvangen / te betalen subsidies	73.944-	18.916-
- Overige schulden	94.070-	131.375
<i>Totaal mutatie werkkapitaal</i>	1.933.557	2.246.762-
Financiële baten en lasten	40.203-	68.191-
Vennootschapsbelasting	-	3.403
<i>Netto kasstroom (operationele activiteiten)</i>	2.466.810	1.628.363-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	379.052-	305.713-
Desinvesterings in materiële vaste activa	5.776	1.536.084
<i>Netto kasstroom (investeringsactiviteiten)</i>	373.276-	1.230.371
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename lening u/g	325.000-	-
Consolidatie stichting Robin Hood	-	-
Waardeverandering andere deelnemingen	-	-
Waardeverandering overige vorderingen	-	523.403-
Aflossing langlopende schulden	2.218.682-	134.758-
<i>Netto kasstroom (financieringsactiviteiten)</i>	2.543.682-	658.161-
<i>Netto kasstroom</i>	450.148-	1.056.153-
Beginstand liquide middelen per 1 januari	2.043.491	3.099.644
Eindstand liquide middelen per 31 december	1.593.343	2.043.491

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten

Het doel van Stichting Lumens, statutair gevestigd te Eindhoven, Beemdstraat 29 en geregistreerd onder KvK nummer 17130412, is het bevorderen van de sociale kwaliteit en daarmee de maatschappelijke integratie en participatie van alle inwoners van Eindhoven en voorts al hetgeen in de ruimste zin met één en ander verband houdt, daartoe behoort en/of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Groepsverhoudingen

Stichting Lumens te Eindhoven staat aan het hoofd van een groep entiteiten. Tot de Stichting Lumens behoren de volgende entiteiten:

Geconsolideerde maatschappijen

	Statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal / zeggenschap
Dynamo B.V.	Eindhoven	100%
Lumens Het Klooster Waalre B.V.	Waalre	100%
Lumens Holding B.V.	Eindhoven	100%
Stichting Robin Hood	Eindhoven	100%

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Lumens zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting Lumens.

De financiële gegevens van Stichting Lumens zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat is volstaan met een verkorte exploitatierekening in de enkelvoudige jaarrekening.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

Bij de opstelling van de jaarrekening zijn de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 640 – Organisaties-zonder-winststreven gevolgd, waarbij voorrang is verleend aan de specifieke wet-en regelgeving en subsidievoorschriften vereist door subsidiegevers.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Gebruik van schattingen

Het opstellen van de jaarrekening noodzaakt de Raad van Bestuur overeenkomstig algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving tot het maken van schattingen en veronderstellingen. Deze hebben betrekking op de bedragen die zijn opgenomen voor activa en passiva per balansdatum, alsmede de verantwoording van baten en lasten gedurende de verslagperiode. De werkelijke resultaten kunnen afwijken van de geschatte bedragen.

Verbonden partijen

De stichting heeft de volgende verbonden entiteiten. De verbonden entiteiten, waarin Stichting Lumens een overwegende zeggenschap heeft, zijn betrokken in de consolidatie. Indien overwegende zeggenschap ontbreekt, zijn deze entiteiten niet in de consolidatie betrokken.

Overzicht verbonden partijen

Naam en woonplaats	Rechtsvorm	Kernactiviteit	Mate van zeggenschap
Dynamo B.V.	Vennootschap	Exploitatie onroerend goed	100,00%
Lumens Holding B.V.	Vennootschap	Bevorderen sociale kwaliteit	100,00%
Lumens Het Klooster Waalre B.V.	Vennootschap	Exploiteren horeca-ondernemingen	100,00%
Robin Hood	Stichting	Exploitatie restaurant	100,00%
Breedband Regio Eindhoven	Vennootschap	verwerven, exploiteren en beheren glasvezel-infrastructuur	2,83%
Playing for Succes (bestuurlijke samenwerking)	Stichting	organiseren van activiteiten gericht op het ontwikkelingsrendement van kinderen en jongeren	25,00%
Jeugd Veilig Verder U.A. (lid coöperatie)	Coöperatie	Uitvoering geven aan jeugdbescherming en jeugdreclassering	50,00%
Emoves U.A. (lid coöperatie)	Coöperatie	Ontwikkelen urban culture & sports veld	25,00%

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De toegepaste afschrijvingsmethode is de lineaire methode, waarbij de afschrijvingen jaarlijks bepaald worden op grond van de volgende geschatte gebruiksduur per categorie.

Voor de investeringen welke zijn gepleegd door Stichting Lumens worden onderstaande afschrijvingstermijnen aangehouden:

- Gebouwen	10 - 30 jaar
- Verbouwing / installaties	10 jaar
- Inventaris	5 jaar
- Automatisering	3 jaar

Financiële vaste activa

De deelnemingen, waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde.

De kapitaalbelangen, niet zijnde deelnemingen, met een duurzaam karakter worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde en indien van toepassing onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

De onder de financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Voorraad

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van een voorziening voor incurante voorraden, indien deze noodzakelijk wordt geacht.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
Over de liquide middelen kan, tenzij anders vermeld, vrij worden beschikt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Voorziening verlieslatende contracten

De voorziening verlieslatende contracten houdt verband met contracten, waarvan op balansdatum te voorzien is dat deze verlieslatend zijn in verband met een staking van de bepaalde activiteiten. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd ter dekking van de salariskosten van medewerkers die op 31 december 2018 langdurig ziek zijn.

Voorziening loopbaanbudget

De voorziening loopbaanbudget is gevormd ter dekking van de salariskosten die samenhangen met de CAO-regeling loopbaanbudget en is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Pensioenregeling

Stichting Lumens neemt deel aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds PGGM. Stichting Lumens heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij dit bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. Er is momenteel geen inzicht in het overschot of tekort van het bedrijfstakpensioenfonds en de mogelijke gevolgen hiervan voor Stichting Lumens.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders bepaald.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds, en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen, tenzij anders vermeld.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de netto-omzet en de kosten en andere lasten van het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht.

Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Opbrengsten

Projectsubsidies

De baten zijn voor wat betreft projectsubsidies of daarmee gelijk te stellen middelen berekend aan de hand van de voorschriften voor de bekostiging/subsidiëring.

Overige

De overige opbrengsten zijn gebaseerd op het gefactureerde of doorberekende bedrag voor geleverde goederen en diensten onder aftrek van omzetbelasting en kortingen.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de beleidsregel WNT en deze als normenkader bij het opmaken van de jaarrekening gehanteerd.

Bedrijfskosten

De bedrijfskosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rentebaten en -lasten en soortgelijke baten en lasten.

Belastingen

Belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekeninghoudend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet aftrekbare kosten.

Buitengewone baten en lasten

Buitengewone baten en lasten betreffen de lasten die niet zijn ontstaan uit de normale bedrijfsvoering.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit kasgelden en banktegoeden.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Gebouwen	Inventaris / apparatuur	Automatisering	Activa in uitvoering	Totaal
	€	€	€	€	€
<i>Stand per 1 januari</i>					
Aanschafwaarde	644.504	1.380.717	1.330.609	-	3.355.830
Cumulatieve afschrijvingen	378.441	1.147.811	1.032.850	-	2.559.102
Boekwaarde per 1 januari	266.063	232.906	297.759	-	796.728
<i>Mutaties in het boekjaar</i>					
Investerings	356.526	22.526	-	-	379.052
Afschrijvingen	63.726	90.578	206.973	-	361.277
Totaal mutaties in het boekjaar	292.800	-68.052	-206.973	-	17.775
Desinvesteringen	-137.792	-37.651	-1.098	-	-176.541
Afschrijvingen desinvesteringen	132.018	37.650	1.097	-	170.765
Totaal mutaties in het boekjaar	-5.774	-1	-1	-	-5.776
<i>Stand per 31 december</i>					
Aanschafwaarde	863.238	1.365.592	1.329.511	-	3.558.341
Cumulatieve afschrijvingen	310.149	1.200.739	1.238.726	-	2.749.614
Boekwaarde per 31 december	553.089	164.853	90.785	-	808.727

De afschrijvingspercentages zijn als volgt:

- Gebouwen	10,0%
- Inventaris / apparatuur	20,0%
- Automatisering	33,3%
- Vervoer	20,0%

Financiële vaste activa

2. Overige effecten

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Kapitaalbelang Breedband Regio Eindhoven	<u>117.828</u>	<u>117.828</u>

Het verloop van het kapitaalbelang Breedband Regio Eindhoven is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	117.828	117.828
Waardevermeerdering	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>117.828</u>	<u>117.828</u>

3. Overige vorderingen

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Vennootschapsbelasting	2.175	17.210
Lening u/g Coöperatie Jeugd Veilig Verder	-	525.000
	<u>2.175</u>	<u>542.210</u>

Het verloop van de lening u/g Coöperatie Jeugd Veilig Verder is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	525.000	-
Bij: verstrekte geldlening	325.000	525.000
Subtotaal	850.000	525.000
Voorziening	850.000-	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>525.000</u>

Over de lening u/g is in 2018 5,00% rente berekend.

Het verloop van de lening u/g Coöperatie Emoves U.A. is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	-	5.000
Af: Aflossing	-	-5.000
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Over de lening u/g is in 2018 geen rente berekend.

4. Voorraden

Voorraad

Voorraad drank, etenswaren en emballage	<u>11.694</u>	<u>16.968</u>
---	---------------	---------------

5. Handelsdebiteuren

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Handelsdebiteuren	191.455	298.471
Af: voorziening dubieuze debiteuren	<u>-32.553</u>	<u>-88.860</u>
	<u>158.902</u>	<u>209.611</u>

6. Te vorderen subsidies

Te vorderen subsidies	1.120.139	1.116.309
Voorziening projecten	<u>-179.834</u>	<u>-150.904</u>
Te vorderen subsidies	<u>940.305</u>	<u>965.405</u>

7. Overige vorderingen en overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen	257.898	2.488.801
Vooruitbetaalde bedragen	80.974	53.531
Waarborgsommen	14.583	17.855
Kasvoorschotten	3.565	1.686
Overige	<u>625</u>	<u>2.246</u>
	<u>357.645</u>	<u>2.564.119</u>

Onder de kortlopende vorderingen zijn geen vorderingen opgenomen met een looptijd langer dan één jaar.

8. Liquide middelen

Banktegoeden	1.545.575	2.012.682
Kas	46.301	26.314
Kruisposten	<u>1.465</u>	<u>4.495</u>
	<u>1.593.341</u>	<u>2.043.491</u>

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
9. Eigen vermogen		
Algemene reserve	<u>955.179</u>	<u>1.648.237</u>

Voor het verloopoverzicht van de individuele posten van het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening per 31 december 2018.

10. VOORZIENINGEN

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Overige voorzieningen	<u>457.954</u>	<u>766.399</u>
Voorzieningen	<u>457.954</u>	<u>766.399</u>

De looptijd van de voorzieningen is als volgt te specificeren:

Looptijd voorzieningen korter dan één jaar	82.027	82.027
Looptijd voorzieningen van één jaar tot vijf jaar	210.769	210.769
Looptijd voorzieningen langer dan vijf jaar	<u>165.158</u>	<u>473.603</u>
	<u>457.954</u>	<u>766.399</u>

De overige voorzieningen zijn als volgt te specificeren:

Voorziening verlieslatende contracten	15.992	15.992
Reorganisatievoorziening	69.193	349.259
Voorziening langdurig zieken	119.256	163.848
Voorziening loopbaanbudget	<u>253.513</u>	<u>237.300</u>
	<u>457.954</u>	<u>766.399</u>

Het verloop van de voorziening is als volgt:

	2018	2017
	€	€
<i>Voorziening verlieslatende contracten</i>		
Stand per 1 januari	15.992	-
Onttrekking resp. dotatie	-	15.992
Stand per 31 december	<u>15.992</u>	<u>15.992</u>
<i>Reorganisatievoorziening</i>		
Stand per 1 januari	588.736	103.865
Dotatie	287.037	484.871
Vrijval	90.601-	-
Onttrekking	397.459-	-
<i>Subtotaal</i>	387.713	588.736
Af: kortlopend deel voorziening	318.520-	239.477-
Stand per 31 december	<u>69.193</u>	<u>349.259</u>
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	163.848	262.926
Dotatie	119.256	132.366
Vrijval	151.978-	-
Onttrekking	11.870-	231.444-
Stand per 31 december	<u>119.256</u>	<u>163.848</u>
<i>Voorziening loopbaanbudget</i>		
Stand per 1 januari	237.300	159.199
Dotatie	106.767	123.117
Onttrekking	90.554-	45.016-
Stand per 31 december	<u>253.513</u>	<u>237.300</u>

11. LANGLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Langlopende schulden		
Hypothecaire geldlening - aflossingsvrij	-	-
Hypothecaire geldlening	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>

De looptijd van de langlopende schulden is als volgt te specificeren:

Looptijd langlopende schulden van één jaar tot vijf jaar	-
Looptijd langlopende schulden langer dan vijf jaar	-
	<u>-</u>

Het verloop van de hypothecaire geldleningen is als volgt

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Hypothecaire geldlening - aflossingsvrij</i>		
Stand per 1 januari	1.000.000	1.000.000
Aflossing	1.000.000-	-
	-	1.000.000
Aflossingsverplichting komend boekjaar	-	1.000.000-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Hypothecaire geldlening

Stand per 1 januari	250.000	310.000
Aflossing	250.000-	60.000-
	-	250.000
Aflossingsverplichting komend boekjaar	-	250.000-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Hypothecaire geldlening - annuïtaire geldlening</i>		
Stand per 1 januari	968.682	1.043.440
Aflossing	<u>968.682-</u>	<u>74.758-</u>
	-	968.682
Aflossingsverplichting komend boekjaar	<u>-</u>	<u>968.682-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN		
	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
12. Kortlopend deel langlopende schulden		
Aflossingsverplichting komend boekjaar	<u>-</u>	<u>2.218.682</u>
13. Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	3.063	81.447
Loonbelasting en premies sociale verzekeringen	719.331	775.857
Pensioenen	<u>6.082</u>	<u>11.717</u>
	<u>728.476</u>	<u>869.021</u>
14. Vooruitontvangen subsidies		
Vooruitontvangen subsidies	<u>90.325</u>	<u>164.269</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
15. Overige schulden en overlopende passiva		
Reservering vakantiegeld en -dagen	459.564	383.753
Te betalen personeelskosten	366.860	296.238
Nog te ontvangen facturen	23.076	246.323
Vooruitontvangen bedragen	5.685	2.499
Te betalen accountantskosten	17.125	38.380
Overige	12.595	11.785
	<u>884.905</u>	<u>978.978</u>

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Fiscale eenheid - omzetbelasting

Stichting Lumens maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en is uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld inzake omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Huurverplichtingen panden

Stichting Lumens huurt verschillende accommodaties van diverse verhuurders. Huurverplichtingen zijn aangegaan voor diverse looptijden. De huurverplichting is als volgt nader onder te verdelen:

- Totale verplichting looptijd korter dan één jaar: € 900.054
- Totale verplichting looptijd tussen één en vijf jaar: € 1.571.344
- Totale verplichting looptijd langer dan vijf jaar: € 242.571

Leaseverplichtingen

Stichting Lumens huurt een auto, kopieerapparaten en printers van derden. De huurverplichting is als volgt nader onder te verdelen:

- Totale verplichting looptijd korter dan één jaar: € 67.306
- Totale verplichting looptijd tussen één en vijf jaar: € 157.238
- Totale verplichting looptijd langer dan vijf jaar: € 1.003

ICT beheer en helpdesk ondersteuning

Stichting Lumens heeft een contract afgesloten voor ICT beheer en helpdesk ondersteuning. De afnameverplichting is als volgt nader onder te verdelen:

- Totale verplichting looptijd korter dan één jaar: € 479.997
- Totale verplichting looptijd tussen één en vijf jaar: € 0
- Totale verplichting looptijd langer dan vijf jaar: € 0

Overige verplichtingen

Stichting Lumens heeft meerjarige contracten afgesloten op het gebied van pay-rolling, schoonmaak en energie. De verplichting is als volgt nader onder te verdelen:

- Totale verplichting looptijd korter dan één jaar: € 488.314
- Totale verplichting looptijd tussen één en vijf jaar: € 0
- Totale verplichting looptijd langer dan vijf jaar: € 0

Bankgaranties

Ten behoeve van derden zijn bankgaranties verstrekt ter hoogte van € 36.563. De verstrekte bankgaranties hebben betrekking op de huur van panden.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2018

OPBRENGSTEN

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
16. Baten		
Projectsubsidies	15 927 545	17 476 284
Opbrengst scholen	543 032	600 129
Opbrengst bedrijven	167 900	442 747
Opbrengst fondsen	<u>67 000</u>	<u>47 144</u>
	<u>16 705 477</u>	<u>18 566 304</u>
17. Opbrengst particulieren		
Opbrengst restauratieve voorzieningen	804 109	1 436 909
Deelnemersbijdragen activiteiten	296 380	233 788
Verhuuropbrengsten	684 203	782 835
Programmering	<u>200 832</u>	<u>179 175</u>
	<u>1 985 524</u>	<u>2 632 707</u>
18. Overige opbrengsten		
Boekresultaat materiële vaste activa	-5 776	905 658
Baten voorgaande jaren	156 590	348 880
Overige baten	<u>359 795</u>	<u>225 946</u>
	<u>510 609</u>	<u>1 480 484</u>
De baten voorgaande jaren zien toe op de navolgende posten.		
- Afrekening projecten		102 855
- Afrekening huur		46 747
- Overige baten voorgaande jaren		<u>6 988</u>
		<u>156 590</u>

KOSTEN

19. Personeelskosten

	2018	2017
	€	€
Lonen en salarissen	9.066.520	10.838.086
Pensioenlasten	853.098	953.216
Sociale lasten	1.606.526	1.769.824
Overige personeelskosten	1.692.690	1.614.307
	<u>13.218.834</u>	<u>15.175.433</u>
<i>Lonen en salarissen</i>		
Bruto lonen	7.644.482	9.244.903
Individueel keuzebudget	1.422.038	1.593.183
	<u>9.066.520</u>	<u>10.838.086</u>

Personeelsleden

Bij de stichting zijn in 2018 gemiddeld 187 personeelsleden (FTE) in dienst (2017: 221). Daarnaast zijn 10 FTE oproepkrachten en medewerkers vanuit meeruren ingezet (2017: 10 FTE).

Pensioenlasten	<u>853.098</u>	<u>953.216</u>
Sociale lasten	<u>1.606.526</u>	<u>1.769.824</u>
<i>Overige personeelskosten</i>		
Personeel niet in loondienst	645.402	483.964
Kosten stagiaires en vrijwilligers	77.310	86.331
Reiskostenvergoeding	214.413	276.398
Arbokosten	23.225	24.540
Studie- en opleidingskosten	186.872	179.131
Kosten werving en selectie	28.462	18.678
Dotatie personele voorzieningen	406.293	451.832
Overige personeelskosten	110.713	93.433
	<u>1.692.690</u>	<u>1.614.307</u>

20. Afschrijvingen

	2018	2017
	€	€
Gebouwen	63.726	221.268
Inventaris en apparatuur	90.578	104.450
Automatisering	206.973	230.613
	<u>361.277</u>	<u>556.331</u>

21. Overige bedrijfskosten

	2018	2017
	€	€
Huisvestingskosten	1.754.393	2.064.113
Kantoorkosten	1.280.857	1.474.679
Activiteitenkosten	1.818.852	2.689.627
Algemene kosten	1.405.218	592.456
	<u>6.259.320</u>	<u>6.820.875</u>

Huisvestingskosten

Huurkosten	597.604	793.576
Schoonmaakkosten	309.984	326.865
Gas, water en elektra	279.652	348.288
Onderhoudskosten	306.134	342.848
Klein inventaris	104.761	113.900
Belastingen en heffingen	59.906	54.410
Verzekeringen	21.033	20.390
Beveiligingskosten	32.592	27.988
Overige huisvestingslasten	42.727	35.848
	<u>1.754.393</u>	<u>2.064.113</u>

	2018	2017
	€	€
<i>Kantoorkosten</i>		
Kantoorbenodigdheden	11.680	9.637
Drukwerk	157.284	160.753
Automatiseringskosten	786.980	873.015
Contributies en abonnementen	117.492	127.550
Porti	16.632	20.557
Verzekeringen	9.435	16.885
Telefoonkosten	181.354	266.282
	<u>1.280.857</u>	<u>1.474.679</u>
<i>Activiteitenkosten</i>		
Activiteitenkosten projectsubsidies	1.518.692	2.121.553
Inkoop restaurant en horeca	300.160	568.074
	<u>1.818.852</u>	<u>2.689.627</u>
<i>Algemene kosten</i>		
Accountantskosten	64.268	46.559
Advieskosten	291.964	215.993
Juridische kosten	27.646	66.134
Kosten kwaliteit	45.100	-
Dotatie voorziening incurante vorderingen	872.919	51.099
Representatiekosten	32.738	35.908
Reis- en verblijfkosten	8.740	10.522
Advertentiekosten	13.007	27.216
Lasten voorgaande jaren	16.056	78.498
Overige algemene kosten	32.780	60.527
	<u>1.405.218</u>	<u>592.456</u>

22. Financiële baten en lasten

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Financiële baten en lasten</i>		
Rentebaten	-	11 044
Rentelasten hypothecaire geldlening	31 782-	66 527-
Rente en kosten bank	<u>8 421-</u>	<u>12 708-</u>
	<u>40 203-</u>	<u>68 191-</u>

23. Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vennootschapsbelasting boekjaar	<u>15 034-</u>	<u>3 403</u>
	<u>15 034-</u>	<u>3 403</u>

Wet Normering Topinkomens - bezoldiging topfunctionarissen

De bezoldiging van de functionarissen die over 2018 in het kader van de Wet Normering Topinkomens verantwoord worden is als volgt:

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

	J.A.M. Vonk
	Bestuurder
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/06 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
- Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	59.346
- Beloningen betaalbaar op termijn	6.664
	<hr/>
Subtotaal	66.010
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	<hr/> <u>110.811</u>
Totale bezoldiging	<hr/><u>66.010</u>
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Gegevens 2017

J.A.M. Vonk

Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	n.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	n.v.t.
Dienstbetrekking?	n.v.t.
Bezoldiging	
- Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.
- Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.
	<hr/>
Subtotaal	n.v.t.
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	<hr/> <u>n.v.t.</u>
Totale bezoldiging 2017	<hr/><u>n.v.t.</u>

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 tot en met 12

Functiegegevens	G. Cazemier	
	2018	2017
Kalenderjaar		
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01 - 31/05	31/08 - 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	5	5
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	182	176
Maxima op basis van de normbedragen per maand	101.700	122.500
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		224.200
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?		Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	75.600	64.800
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		140.400
-/- onverschuldigd betaald bedrag		n.v.t.
Totale bezoldiging, exclusief BTW		140.400
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.

Toezichthoudende topfunctionarissen

Naam	E.J. Rütters	B.C.G. Geurtsen	M.R. Pastoor
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Vice-voorzitter	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	6.000	5.000	4.500
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	28.350	18.900	18.900
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Vice-voorzitter	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Totale bezoldiging	6.000	5.000	4.500
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	27.150	18.100	18.100
Naam		J. van der Pol	P.J. Vergroesen
Functiegegevens		Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2018		01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging		4.500	4.500
Individueel toepasselijke		18.900	18.900
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.	n.v.t.
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens		Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2017		01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Totale bezoldiging		4.500	4.500
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		18.100	18.100

**ENKELVOUDIGE
JAARREKENING**

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018
(na verwerking van het resultaat)

ACTIVA

in euro's		<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Materiële vaste activa			
Gebouwen	1.	321.453	54.058
Inventaris en apparatuur	1.	17.676	9.146
Automatisering	1.	90.785	297.759
Vervoermiddelen	1.	<u>1</u>	<u>1</u>
		429.915	360.964
Financiële vaste activa			
Deelneming in groepsmaatschappijen	2.	-	-
Andere deelnemingen		-	-
Overige effecten		117.828	117.828
Overige vorderingen		<u>-</u>	<u>525.000</u>
		117.828	642.828
Vorraden	3.	-	-
Vlottende Activa			
Handelsdebiteuren	4.	170.986	125.513
Vorderingen op groepsmaatschappijen	5.	-	-
Te vorderen subsidies		940.305	965.405
Overige vorderingen en overlopende activa	6.	<u>346.252</u>	<u>2.562.184</u>
		1.457.543	3.653.102
Liquide Middelen	7.	1.521.866	1.974.987
TOTAAL ACTIVA		<u><u>3.527.152</u></u>	<u><u>6.631.881</u></u>

PASSIVA

in euro's

31-12-2018

31-12-2017

Eigen vermogen

Algemene reserve

8. 753.042

1.008.151

753.042

1.008.151

Voorzieningen

9.

434.593

1.078.364

Langlopende schulden

-

-

Kortlopende schulden

Crediteuren

711.878

480.083

Kortlopend deel langlopende schulden

-

2.218.682

Belastingen en premies sociale verzekeringen

10. 703.641

832.136

Vooruitontvangen subsidies

90.325

131.518

Overige schulden en overlopende passiva

11. 833.673

882.947

2.339.517

4.545.366

TOTAAL PASSIVA

3.527.152

6.631.881

ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	646.615-	495.754-
Resultaat deelneming	12. <u>391.506</u>	<u>335.748-</u>
RESULTAAT NA BELASTINGEN	<u><u>255.109-</u></u>	<u><u>831.502-</u></u>

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Financiële vaste activa

De deelnemingen, waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Gebouwen	Inventaris / apparatuur	Automatisering	Vervoer	Totaal
	€	€	€	€	€
<i>Stand per 1 januari</i>					
Aanschafwaarde	301.858	624.938	1.183.735	2.800	2.113.331
Cumulatieve afschrijvingen	<u>247.800</u>	<u>615.792</u>	<u>885.976</u>	<u>2.799</u>	<u>1.752.367</u>
Boekwaarde per 1 januari	54.058	9.146	297.759	1	360.964
<i>Mutaties in het boekjaar</i>					
Investerings	303.311	12.795	-	-	316.106
Afschrijvingen	<u>30.142</u>	<u>4.264</u>	<u>206.973</u>	<u>-</u>	<u>241.379</u>
Totaal mutaties in het boekjaar	273.169	8.531	-206.973		74.727
Desinvesteringen	-137.792	-3.189	-1.098	-	-142.079
Afschrijvingen desinvesteringen	<u>132.018</u>	<u>3.188</u>	<u>1.097</u>	<u>-</u>	<u>136.303</u>
Afschrijvingen	5.774	1	1	-	5.776
Totaal mutaties in het boekjaar	267.395	8.530	-206.974	-	74.727
<i>Stand per 31 december</i>					
Aanschafwaarde	467.377	634.544	1.182.637	2.800	2.287.358
Cumulatieve afschrijvingen	<u>145.924</u>	<u>616.868</u>	<u>1.091.852</u>	<u>2.799</u>	<u>1.857.443</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>321.453</u>	<u>17.676</u>	<u>90.785</u>	<u>1</u>	<u>429.915</u>

2. Financiële vaste activa

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Deelneming in groepsmaatschappijen		
Lumens Holding B.V.	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>

Het verloop van de deelnemingen in groepsmaatschappijen is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Lumens Holding B.V.</i>		
Stand per 1 januari	-434.991	-99.243
Aankoop deelneming	-	-
Resultaat deelneming	<u>391.506</u>	<u>-335.748</u>
	-43.485	-434.991
Af: vordering op groepsmaatschappijen	43.485	97.081
Voorziening deelneming	<u>-</u>	<u>337.910</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Overige effecten

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Overige effecten	<u>117.828</u>	<u>117.828</u>

Het verloop van de overige effecten is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	117.828	117.828
Waardevermeerdering	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>117.828</u>	<u>117.828</u>

Overige vorderingen

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Lening u/g Coöperatie Emoves U.A.	-	-
Lening u/g Coöperatie Jeugd Veilig Verder	<u>-</u>	<u>525.000</u>
	<u>-</u>	<u>525.000</u>

Het verloop van de overige vorderingen is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Lening u/g Coöperatie Emoves U.A.</i>		
Stand per 1 januari	-	5.000
Verstreckte geldlening	-	-
Aflossing	<u>-</u>	<u>5.000-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Over de lening u/g is in 2018 7,50% rente berekend (2017: 7,50%).

Lening u/g Coöperatie Jeugd Veilig Verder

Stand per 1 januari	525.000	-
Verstreckte geldlening	325.000	525.000
Aflossing	<u>-</u>	<u>-</u>
Subtotaal	850.000	525.000
Voorziening	<u>850.000-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>525.000</u>

Over de lening u/g is in 2018 5,00% rente berekend (2017: 5,00%).

Vorraden

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
3. Voorraad		
Voorraad drank, etenswaren en emballage	<u>-</u>	<u>-</u>

Vlottende activa

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
4. Handelsdebiteuren		
Handelsdebiteuren	305 514	307 205
Af: voorziening dubieuze debiteuren	<u>134 528-</u>	<u>181 692-</u>
	<u>170 986</u>	<u>125 513</u>

Onder de handelsdebiteuren is een vordering op groepsmaatschappij stichting Robin Hood opgenomen ter grootte van € 142.528.

5. Vorderingen op groepsmaatschappijen

Dynamo B.V.	-	-
Lumens Holding B.V.	-	-
Lumens Het Klooster B.V.	-	-
Stichting Robin Hood	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€

Dynamo B.V.

Stand per 1 januari	357 392	275 637
Mutaties	<u>122 769-</u>	<u>81 755</u>
	234 623	357 392
Voorziening	<u>234 623-</u>	<u>357 392-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Over de vordering is in 2018 geen rente berekend (2017: 0,00%).

Lumens Holding B.V.

Stand per 1 januari	97 081	97 081
Mutaties	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	97 081	97 081
Investing in deelneming	43 485-	97 081-
Voorziening	<u>53 596-</u>	<u>-</u>
	<u>-</u>	<u>-</u>

Over de vordering is in 2018 geen rente berekend (2017: 0,00%).

	2018	2017
	€	€
<i>Lumens Het Klooster B.V.</i>		
Stand per 1 januari	370.280	105.138
Mutaties	<u>370.280-</u>	<u>265.142</u>
	-	370.280
Voorziening	<u>-</u>	<u>370.280-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Over de vordering is in 2018 geen rente berekend.

Stichting Robin Hood

Stand per 1 januari	330.429	85.000
Mutaties	<u>10.425-</u>	<u>245.429</u>
	320.004	330.429
Voorziening	<u>320.004-</u>	<u>330.429-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Over de vordering is in 2018 geen rente berekend.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Te vorderen subsidies		
Te vorderen subsidies	1.120.139	1.116.309
Voorziening projecten	<u>179.834-</u>	<u>-150.904</u>
	<u>940.305</u>	<u>965.405</u>

6. Overige vorderingen en overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen	257.898	2.488.801
Vooruitbetaalde bedragen	69.581	51.596
Waarborgsommen	14.583	17.855
Kasvoorschotten	3.565	1.686
Overige	<u>625</u>	<u>2.246</u>
	<u>346.252</u>	<u>2.562.184</u>

7. Liquide middelen

Bank	1.474.112	1.949.013
Kas	46.301	22.428
Kruisposten	<u>1.453</u>	<u>3.546</u>
	<u>1.521.866</u>	<u>1.974.987</u>

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
8. Eigen vermogen		
Algemene reserve	<u>753.042</u>	<u>1.008.151</u>

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	1.008.151	1.839.653
Resultaatbestemming	<u>-255.109</u>	<u>-831.502</u>
Stand per 31 december	<u>753.042</u>	<u>1.008.151</u>

Het eigen vermogen per 31 december 2018 en het resultaat over 2018 volgens de geconsolideerde jaarrekening wijkt af van het eigen vermogen per 31 december 2018 en het resultaat over 2018 volgens de enkelvoudige jaarrekening. De verschillen zijn als volgt:

	Eigen vermogen	Resultaat
Enkelvoudige jaarrekening	753.042	255.109-
Geconsolideerd jaarrekening	<u>955.179</u>	<u>693.058-</u>
Vershil	<u>202.137-</u>	<u>437.949</u>

Het verschil in het eigen vermogen wordt veroorzaakt doordat in de consolidatie rekening is gehouden met de groepsmaatschappij Stichting Robin Hood, waarin geen kapitaalbelang gehouden wordt. Stichting Robin Hood wordt geclassificeerd als groepsmaatschappij, omdat er sprake is van:

- een organisatorische eenheid, en;
- organisatorische verbondenheid, en;
- centrale leiding.

Daarnaast zijn in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Lumens de vorderingen op groepsmaatschappijen voorzien, welke in de consolidatie geëlimineerd zijn.

VOORZIENINGEN

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
9. Voorzieningen		
Overige voorzieningen	434.593	1.078.364
	<u>434.593</u>	<u>1.078.364</u>

De overige voorzieningen zijn als volgt te specificeren:

Reorganisatievoorziening	69.194	349.259
Voorziening langdurig zieken	119.256	163.848
Voorziening loopbaanbudget	246.143	227.347
Voorziening deelneming	-	337.910
	<u>434.593</u>	<u>1.078.364</u>

Het verloop van de voorziening is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Reorganisatievoorziening</i>		
Stand per 1 januari	588.736	103.865
Dotatie	196.437	484.871
Onttrekking	397.459-	-
<i>Subtotaal</i>	387.714	588.736
Af: kortlopend deel voorziening	318.520-	239.477-
Stand per 31 december	<u>69.194</u>	<u>349.259</u>
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	163.848	262.926
Dotatie	91.623	132.366
Onttrekking	136.215-	231.444-
Stand per 31 december	<u>119.256</u>	<u>163.848</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Voorziening loopbaanbudget</i>		
Stand per 1 januari	227.347	153.383
Dotatie	102.147	116.945
Ottrekking	<u>83.351-</u>	<u>42.981-</u>
Stand per 31 december	<u><u>246.143</u></u>	<u><u>227.347</u></u>
<i>Voorziening deelneming</i>		
Lumens Holding B.V.	<u><u>-</u></u>	<u><u>337.910</u></u>

LANGLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Langlopende schulden		
Hypothecaire geldlening - aflossingsvrij	-	-
Hypothecaire geldlening	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>

Het verloop van de hypothecaire geldleningen is als volgt

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Hypothecaire geldlening - aflossingsvrij</i>		
Stand per 1 januari	1.000.000	1.000.000
Aflossing	<u>1.000.000-</u>	<u>-</u>
	-	1.000.000
Aflossingsverplichtig komend boekjaar	<u>-</u>	<u>1.000.000-</u>
Stand per 31 december	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Hypothecaire geldlening</i>		
Stand per 1 januari	250.000	310.000
Aflossing	<u>250.000-</u>	<u>60.000-</u>
	-	250.000
Aflossingsverplichtig komend boekjaar	<u>-</u>	<u>250.000-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Hypothecaire geldlening - annuïtaire geldlening</i>		
Stand per 1 januari	968.682	1.043.440
Aflossing	<u>968.682-</u>	<u>74.758-</u>
	-	968.682
Aflossingsverplichtig komend boekjaar	<u>-</u>	<u>968.682-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Kortlopend deel langlopende schulden		
Aflossingsverplichting komend boekjaar	<u>-</u>	<u>2.218.682</u>

10. Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	9.129	79.110
Loonbelasting en premies sociale verzekeringen	689.671	742.175
Pensioenen	<u>4.841</u>	<u>10.851</u>
	<u>703.641</u>	<u>832.136</u>

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Vooruitontvangen subsidies		
Vooruitontvangen subsidies	<u>90.325</u>	<u>131.518</u>
11. Overige schulden en overlopende passiva		
Reservering vakantiegeld en -dagen	426.743	366.918
Te betalen personeelskosten	363.092	292.108
Nog te ontvangen facturen	13.364	175.780
Vooruitontvangen bedragen	2.786	-
Te betalen accountantskosten	17.125	38.380
Overige	<u>10.563</u>	<u>9.761</u>
	<u>833.673</u>	<u>882.947</u>

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
12. Resultaat deelneming		
Lumens Holding B.V.	<u>391.506</u>	<u>-335.748</u>
	<u><u>391.506</u></u>	<u><u>-335.748</u></u>

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening van Stichting Lumens. De jaarrekening 2018 is door de Raad van Bestuur vastgesteld op 12 maart 2019.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het vaststellen van de jaarrekening. De jaarrekening 2018 is door de Raad van Toezicht worden goedgekeurd in hun vergadering van 15 maart 2019.

Resultaatbestemming 2018

Na goedkeuring door de Raad van Toezicht is het resultaat over 2018 als volgt verdeeld:

	€
Ontrekking aan de algemene reserve	<u>255.109-</u>
	<u><u>255.109-</u></u>

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De jaarrekening 2018 is door de Raad van Bestuur goedgekeurd in de vergadering van 12 maart 2019.

J.A.M. Vonk
Raad van Bestuur

De jaarrekening 2018 is door de Raad van Toezicht goedgekeurd in hun vergadering van 15 maart 2019.

Dhr. Mr. E.J. Rutters
Voorzitter Raad van Toezicht

Mevr. B. van den Heuvel-Geurtsen
Vice-voorzitter Raad van Toezicht

Dhr. P.J. Vergroesen RA
Lid Raad van Toezicht

Dhr. J. van der Pol
Lid Raad van Toezicht

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Stichting Lumens

VERKLARING OVER DE IN HET JAARRAPPORT OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de in het jaarrapport 2018 opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening 2018 van Stichting Lumens te Eindhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lumens op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Daarnaast delen wij mede dat de subsidiegelden zijn besteed conform het doel waarvoor deze beschikbaar zijn gesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018.
2. De geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2018. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lumens zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARRAPPORT OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.
- Alle informatie bevat die op grond van RJ 640 organisaties zonder winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 640 organisaties zonder winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is de raad van bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Maastricht Airport, 15 maart 2019

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: P.G.M. Retra AA